

УДК 811.161.2'27

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.3/27.203654>**Тетяна ЛЕВЧЕНКО,**

orcid.org/0000-0002-4275-7701

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри української лінгвістики та методики навчання

Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди

(Переяслав, Київська область, Україна) tanyalevchenko2010@ukr.net

СТИЛІСТИЧНО ЗНИЖЕНА ЛЕКСИКА У МОВІ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У статті йдеться про те, що початок XXI ст. характеризується зміною мовних смаків у носіїв мови, які відзначаються відмовою від певних стереотипів і штампів, прагненням відшукати нові засоби вираження, насичені образністю, емоційністю та відповідною тональністю. Засоби масової комунікації, інформуючи адресата про суспільно-політичні події та прагнучи сформувати в нього прогнозоване ставлення до певної інформації, впливають на емоційну сферу, викликають певні психологічні реакції. У руслі цього інтересу перебуває і проблема вивчення функціонального аспекту мовних одиниць, що передбачає врахування не лише структурно-семантичних, а й комунікативно-прагматичних властивостей у текстах публіцистичного стилю.

Досліджено тему вживання субстандартної лексики зі зневажливим, лайливим і вульгарним відтінком у мові українських засобів масової комунікації початку XXI ст. Особливо відзначено характерні ознаки мови сучасної преси, зокрема посилення тенденції до використання вульгарних лексичних елементів як засобу оновлення образності, створення колориту розмовності, пожвавлення викладу, характеристики персонажів.

Докладно описується функціонування в публіцистичному дискурсі зневажливої, лайливої, фамільярної, вульгарної та іншої лексики, що є важливим і актуальним, адже стилістично знижена лексика сприяє посиленню виразності текстів, надаючи їм більш привабливого вигляду для читачів чи глядачів. З'ясовано роль і негативне значення цих лексем, адже саме вони акцентують увагу адресата мовлення на певних негативних процесах, що відбуваються в сучасному суспільстві. Проаналізовано вульгарну лексику, яка має емоційне забарвлення та виконує функції оцінки її характеристики. Зазначено, що автори публікацій вживають зневажливу лексику, номінуючи, оцінюючи та характеризуючи нею сучасних політичних діячів.

Зроблено висновки, що стилістично знижену лексику, зокрема лайливу та зневажливу, часто використовують у публікаціях політичної тематики. Журналісти навмисно вживають вульгарні слова, аби зацікавити читача та вплинути на його думку щодо суспільно-політичного становища в державі, політиків, чиновників і високопосадовців.

Ключові слова: публіцистичний стиль, субстандартна лексика, експресивність, негативно-оцінне значення, вульгаризми.

Tetiana LEVCHENKO,

orcid.org/0000-0002-4275-7701

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor of Ukrainian Linguistic and Methodology of Studying Department

Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhoriy Skovoroda State Pedagogical University

(Pereyaslav, Kyiv region, Ukraine) tanyalevchenko2010@ukr.net

STYLISTICALLY REDUCED VOCABULARY IN LANGUAGE OF MASS MEDIA

The article states that the beginning of the XXI century is characterized by a change in linguistic tastes in native speakers, which are marked by the rejection of certain stereotypes and stamps, the desire to find new means of expression, saturated with imagery, emotionality and corresponding tonality. Mass media, informing the addressee about the socio-political events and seeking to form a predicted attitude to certain information, affect the emotional sphere, cause certain psychological reactions. In the line of this interest is the problem of studying the functional aspect of linguistic units, which involves taking into account not only structural-semantic, but also communicative-pragmatic properties in texts of journalistic style.

The topic of the use of substandard vocabulary with disparaging, abusive and vulgar tinge in the language of Ukrainian mass communication of the beginning of the XXI century is investigated. Especially noteworthy are the characteristic features of the language of the modern press, in particular the increasing tendency to use vulgar lexical elements as a means of updating imagery, creating colloquiality, revitalizing presentation, character characteristics.

It describes in detail the functioning in the journalistic discourse of derogatory, abusive, familiar, vulgar and other vocabulary, which is important and relevant, because stylistically reduced vocabulary helps to enhance the expressiveness

of texts, giving them a more attractive appearance for readers or viewers. The role and the negative meaning of these lexeme have been clarified, because they are the focus of the addressee's speech on certain negative processes occurring in modern society. A vulgar vocabulary that is emotionally colored and performs evaluative and characteristic functions is analyzed. It is noted that the authors of the publications use derogatory vocabulary, which nominates, evaluates and characterizes the contemporary political figures.

It has been concluded that stylistically reduced vocabulary, in particular abusive and derogatory, is often used in political publications. Journalists deliberately use vulgar words to interest the reader and influence his or her opinion on the socio-political situation in the country, politicians and high-ranking officials.

Key words: *journalistic style, sub-standard vocabulary, expressiveness, negative-evaluated meaning, vulgarism.*

Постановка проблеми. У засобах масової комунікації часто вживаними є стилістично знижені слова, які містять насамперед значний потенціал виражальних засобів. Крім того, функціонування такої лексики створює експресивний ефект, роблячи текст конструктивним. У сучасному політичному дискурсі часто застосовують зневажливу, лайливу, фамільярну, вульгарну та іншу лексику, що пояснюється несхвальним та осудливим ставленням людей до політикуму взагалі та недовірою до окремих політичних діячів зокрема.

Звісно, уживання стилістично зниженої лексики порушує норми сучасної української мови, адже мовний стандарт – це обов'язкова умова існування мовної культури. Та водночас розвиток мови не можливо уявити з абсолютним дотриманням стандарту.

Як зауважує О. Мосейчук: «Сучасні мовні норми стають більш рухомими, більш схиляються в бік індивідуальності та радше виражають особистість, ніж відображають стандарт» (Мосейчук, 2009: 130). Лайливі, зневажливі та грубі слова вживані здебільшого в усно-розмовному мовленні, але на початку ХХІ ст. вони активізуються в медіатексті задля негативної оцінки діяльності представників влади, політичних лідерів, громадських активістів тощо. Нині сучасні медіа тяжіють до т. зв. мовної агресії, що супроводжується вживанням у публікаціях зниженої, брутальної, нецензурної, непристойної лексики та фразеології (Демидов, 2013: 40).

Тому функціонування в публіцистичному дискурсі зневажливої, лайливої, фамільярної, вульгарної та іншої лексики є питанням важливим та актуальним, адже стилістично знижена лексика сприяє посиленню виразності текстів, надаючи їм більш привабливого вигляду для читачів чи глядачів. Маючи негативне значення, ці лексеми акцентують увагу адресата мовлення на певних негативних процесах, які відбуваються в сучасному суспільстві.

Аналіз досліджень. Функціонування стилістично зниженої лексики в українських засобах масової комунікації є предметом вивчення науковців Б. Коваленко, Н. Линник, М. Навальної,

І. Онищенко, Т. Панченко, Л. Ставицької, О. Тараненка та ін.

Мета статті полягає у виявленні особливостей функціонування субстандартної лексики у сучасних українських публіцистичних текстах.

Виклад основного матеріалу. На думку Л. Білоконенко, лайка є вербальним заміником «тактики фізичного насильства, що викликає в опонента образу, зачіпає його самолюбство, гідність і честь, але й допомагає зняти психологічне напруження» (Білоконенко, 2012: 120). Використовуючи зневажливі, лайливі, вульгарні слова, автори публікацій не лише висловлюють власну оцінку, часто негативну, особливо в текстах суспільно-політичного характеру, а й певним чином впливають на свідомість читача або глядача. В. Вяняркін зауважує, що текстам, для яких функція впливу є основною, властива організація мовного матеріалу, скерована передусім на вираження оцінки, посилення емоційності й образності, тобто у центрі уваги – експресивні можливості одиниць мови (Вяняркін, 1984: 8). Т. Космеда до цього додає: «Загальноприйнятою є думка, за якою ефект впливу на читача буде тим сильніший, чим яскравіший емоційно-оцінювальний заряд публіцистичного дискурсу» (Космеда, 2011: 159).

За переконанням Л. Манькової: «У моду загальною і в мовну зокрема входить стиль «гранж» (grunge fashion) – одягатися якнайгірше, що породжено бажанням бути оригінальним, позбиткувати» (Манькова, 2000: 210). У цьому аспекті слушною є думка деяких дослідників, що «багатьох приваблює сьогодні, коли негатив омовлюється грубо і некоректно. Згадаймо й про чорний піар, який втілюється у мові газети» (Космеда, 2011: 160).

Українські засоби масової комунікації постійно вимагають експресивності, котра має соціальний характер. Для неї характерна цілеспрямованість, вибірковість та оцінюваність. Найбільш виразну групу досліджуваних одиниць за емоційно-експресивним насиченням у текстах політичної тематики становлять лексеми, що характеризують сучасних політиків, державних і громадських діячів. Вони виражені переважно іменниками.

Автори публікацій вживають зневажливу лексику, номінуючи нею сучасних політичних діячів. Зокрема, лексемою *нікчема*: «зневажл. Ні на що не здатна людина» (СУМ, т. 5, 1975: 423) часто називають політиків, які конкретними рішеннями та діями втратили довіру населення, наприклад: «Уявіть-но: глава держави не розуміє змісту текстів, які він виголошує з трибуни, та положень законів, які він підмахує... Це – катастрофа. Це – не «реформатор», а *нікчема*» («День», 26.04.19).

Нерідко чиновників характеризують словом *політикан*, одне зі значень якого: «1. зневажл. Політичний ділок, неперебірливий у засобах для досягнення своєї мети; безпринципний політик, інтриган» (СУМ, т. 7, 1976: 81), наприклад: «Вони звинувачують всіх та закликають українців не «істерити», тобто не підігрувати *політиканам*» («День», 08.07.19).

Словом *дурена*, потрактованим у словнику як «зневажл. Розумово обмежена, тупа жінка // уживається як лайливе слово» (СУМ, т. 2, 1971: 438), називають конкретних громадських діячів, чиновниць, навіть колишніх високопосадовців жіночої статі, наприклад, фінансистку В. Гондареву: «Вона себе месією вважає, ви знаєте? А вона психічно неврівноважена і божевільна *дурена*» («Час», 04.04.19); одіозну А. Поклонську: «За православ'я із самодержавством у всій великій Росії відповідає тепер одна маленька *дурена* Поклонська» («Український тиждень», 29.09.17).

Зі зневажливим відтінком у медіатексті функціонує лексема *хвойда*: «зневажл. Неохайна, нечепурна людина; нечепура // уживається як лайливе слово» (СУМ, т. 11, 1980: 46). Слово має пейоративне значення, за допомогою якого автор виражає негативну оцінку українських політиків, натякаючи, що у своїх помислах вони нечисті, наприклад: «Суспільство саме обирає на владу політичних *хвойд*» («День», 20.11.18).

У текстах публіцистичного дискурсу спостерігаємо активізацію лайливих слів, зокрема лексеми *бидло* та похідного *бидлота*. Якщо значення першої лексеми зафіксоване у словниках зі значенням: «лайл. Скотина, хам» (СУМ, т. 1, 1970: 165), то іншої ні, тому витлумачуємо самотійно, вважаючи, що слово *бидлота* має те саме значення: «лайл. Скотина, хам». Ці лексичні одиниці використовують у текстах різної тематики, характеризуючи ними не лише політичних і громадських діячів, чиновників і посадовців, а й пересічних громадян, котрі поводяться ганебно та здійснюють низькоморальні вчинки. Напри-

клад: «Одне *бидло* наказало везти сміття – цікаво, воно і безпосередньо вказало адресу, де його висипати? Інше *бидло* сіло за кермо й поїхало, а потім на дорозі підняло кузов. Він тупо, як і належить *бидлоті*, виконав вказівку чи наказ», – обурився *Гаркуша*» («Україна молода», 04.12.19).

Часто задля негативної оцінки в медіатексті використовують лексеми *недоумок*: «1. Нерозумна, обмежена, нерозвинена людина. 2. Розумово недорозвинена, слабоумна людина. // Уживається як лайливе слово» (СУМ, т. 5, 1974: 302), наприклад: «Перемогти означає не просто взяти гору над тими чи тими *недоумками*, а насамперед подужати долю, обставини, інерцію, безлад, себе самих учораєшніх» («Волинські новини», 04.12.19).

Серед стилістично зниженої лексики у мові преси широко застосовують лайливе слово *бовдур*: «лайл. Про грубу, нерозумну людину; дурень, недотепа, йолоп, гевал» (СУМ, т. 1, 1970: 206), а також його синоніми *телепень*: «перев. лайл. Нерозумна, вайлувата людина; дурень, недотепа, вайло, тюхтій» (СУМ, т. 10, 1979: 62), *йолоп*: «зневажл., лайл. Те саме, що дурень 1; бевзь, недотепа» (СУМ, т. 4, 1973: 62). Якщо слова *бовдур* і *телепень* є часто вживаними в публіцистичному дискурсі, то лексична одиниця *йолоп* – рідко. Зазвичай ці синоніми з негативно-оцінною конотацією функціонують у текстах різних тематичних груп, у яких висміюються не лише недобросовісні та непорядні політики й високопосадовці, а й несвідомі громадяни. Наприклад: «У нас отих вчених *бовдурів* – хоч греблю гати, а порядних? Отож-бо!» («Чорноморські новини», 09.11.17); «Горе від розуму у цього Усика. Ну куди тобі з народом змагатися, *телепень*? Там же рушник ніхто на ринг не викине для порятунку» («Політека», 14.12.18); «А поряд сидить ще якийсь *телепень*, який викинув ноги на передню сидишку і говорить по телефону» («РБК-Україна», 03.02.17).

Активно функціонують у медіатексті синонімічні лайливі слова *виродок*: «1. Зовнішньо потворна людина. 2. Людина, що втратила кращі якості; недолюдок // лайл.» (СУМ, т. 1, 1970: 474); *негідник*: «Той, хто здійснює ганебні, підлі вчинки; мерзотник. // Уживається як лайливе слово (перев. при звертанні)» (СУМ, т. 5, 1974: 277); *мерзотник*: «Особа, здатна на всіяку підлість; негідник. // Уживається як лайливе слово» (СУМ, т. 4, 1973: 677); *наволоч*: «1. збірн., зневажл. Підлі, нікчемні, шкідливі для суспільства люди; набрид. 2. зневажл., лайл. Нікчемна, підла

людина; негідник» (СУМ, т. 5, 1974: 39). Позначаючи людей із негативними якостями характеру, лексеми поширені в текстах суспільно-політичної тематики, що засвідчує вкрай осудливе ставлення журналістів до політичних діячів, чиновників і посадовців, які дбають лише про власне збагачення, а не про інтереси рідної країни. Наприклад: «*Хто здатен продати свою маму? Таке може зробити тільки негідник і виродок. Для нас, українців, земля – то є рідна мати*» (Газета по-українськи, 30.10.2019); «*Виродків повинен судити народ, а не продажні суди. Відрубати руки і відправити на передову*» («Газета по-українськи», 13.08.19); «*Щодо причетності до цієї справи Грановський припустив, що Соболеву таку версію «підкинули мерзотники», і запевнив, що готовий пройти перевірку поліграфом, щоб відсікти таку версію*» («Високий Замок», 28.08.19); «*Я не вірю в якусь «молоду команду», яка прийде з ним, я бачу, що там набіжить різної наволочі*» («Газета по-українськи», 13.06.19).

У публіцистичних текстах поширеною є практика вживання лайливих слів із переносним значенням. Серед таких фіксуємо лексеми, що є медичними термінами та позначають розумову відсталість або обмеженість.

Лексему *дегенерат* потрактовують як «перен., зневажл. Людина аморальної, негідної поведінки; виродок» (СУМ, т. 2, 1971:230). У тексті автор адресує лексему тим, кого засуджує, однак звучить його критика надто образливо, наприклад: «*Антисталінська, а в цілому, антирадянська брехня перетворює народ в моральних виродків і дегенератів, які щиро вважають, що великі цілі досягаються шляхом вчинення злочинів держслужбовцями*» («Високий Замок», 16.04.19).

Серед слів, які часто трапляються в сучасному публіцистичному тексті, з переносним значенням вживають такі: *ідіот* «лайл. Дурень, недоумкувата людина» (СУМ, т. 4, 1973:12), *кретин* «лайл. Дурень, тупа, нікчемна людина; ідіот (у 2 знач.)» (СУМ, т. 4, 1973: 337), а також *дебіл*, переносне значення якого витлумачуємо самостійно, вважаючи його синонімом до попередніх слів: «лайл. Дурень, тупа, нікчемна людина; ідіот (у 2 знач.)». Наприклад: «*І навіть деякі наші «корисні ідіоти» розхитують країну зсередини?*» («Український тиждень», 23.10.17); «*У розлозі інтерв'ю «Здохніть, безмозкі кретини» київський анархіст Дмитро Мрачник розтлумачує ситуацію в Україні своїм грецьким однодумцям*» («День», 18.09.14); «*Цікавий момент – DJ назвала депутатів, «які відповідальні за ці закони, дебілами*»

(«День», 02.11.16). Звісно, ці лайливі слова є дуже образливими, адже характеризують людину як тупу й обмежену, не здатну на розумні й обдумані вчинки. Вживаючи їх, автори публікацій демонструють вкрай негативне ставлення до тих людей, про яких пишуть.

Із переносним значенням у засобах масової комунікації функціонують слова *покидьки*: «2. перен., зневажл. Морально розкладені люди, декласовані, злочинні елементи суспільства; непотріб, негідь, потолоч. // Уживається у значенні лайливого слова» (СУМ, т. 7, 1976: 23) та *потолоч*: «перен., зневажл. Те саме, що покидьки 2» (СУМ, т. 7, 1976: 414). За нашими спостереженнями, лексичні одиниці *покидьки* та *потолоч* найчастіше вживають у статтях політичної тематики, у яких ідеться про представників влади. Таким чином, автори висловлюють різкий осуд їхнім діям і вчинкам. Наприклад: «*Частина підтримала Петра Порошенка: покидьок, але наш*» («Газета по-українськи», 23.10.19); «*Намагання при такій брудній грі довести світу правомірність своїх дій є жалюгідними і здатні переконати хіба що розумово відсталих бідолах, продажних політиків чи собі подібну цинічну потолоч*» («Український тиждень», 05.07.15).

Крім вищеназваних слів, у мові ЗМК фіксуємо вживання лексеми *падло*: «2. перен., лайл. Підла, негідна людина» (СУМ, т. 6, 1975:13), котрою позначають неприємних осіб, негативно оцінюючи їхні людські якості. Наприклад: «*У цій заяві Ар'єв фактично назвав Коломойського – гієною, а Пінчука – їжею, тобто падлом*» («Україна молода», 21.10.19); «*Зберіть людей і скажіть: «Ось це падло коригувало російську артилерію. Воно винне в смертях і руйнуваннях*» («Газета по-українськи», 31.01.20).

Висновки. Отже, стилістично знижену лексику, зокрема лайливу та зневажливу, часто використовують у медіатексті політичної тематики. За допомогою цих слів автори демонструють власне ставлення до подій і явищ, які відбуваються у країні й у світі, а також оцінюють діяльність представників влади, і часто ця оцінка є негативною.

За нашими спостереженнями, нерідко лайливі та зневажливі слова автори публікацій залишають у тексті задля збереження прямої мови того, з ким ведеться бесіда, що й додає текстові правдивості.

Тому робимо висновок, що автори публікацій навмисно вживають грубі слова, аби зацікавити читача та вплинути на його думку щодо політичних діячів, чиновників і високопосадовців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоконенко Л. А. Пейоративна й інвективна лексика в міжособистісному конфлікті. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2012. Вип. 7 (2). С. 119–127.
2. Вяняркін В. М. Експресія як фактор текстотворення : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Дніпропетровськ, 1994. 24 с.
3. Демидов О. В. Инвектива как современная коммуникативная тенденция публичного дискурса. *Вестник Челябинского государственного университета. Филология. Искусствоведение*. 2013. Вып. 73. № 31. С. 39–41.
4. Коваленко Б. О. Стилистично-знижена лексика в мові сучасної української публіцистики : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2003. 19 с.
5. Космеда Т. Мова «четвертої влади» та шляхи її вдосконалення: компетенції мовної особистості журналіста і читача. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского Серия «Филология. Социальные коммуникации»*. Т. 24 (63). 2011. № 4. Ч. 1. С. 157–162.
6. Манькова Л. А. Стилистические особенности русскоязычных средств массовой коммуникации на постсоветском пространстве. *Динамизм социальных процессов в постсоветском обществе : материалы международного семинара*. Луганск, 2000. Вып. 1. С. 207–215.
7. Мосейчук О. М. Системні та функціональні особливості англійських однослівних ідіом (на матеріалі сучасного публіцистичного дискурсу) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Харків, 2009. 219 с.
8. Навальна М. І. Динаміка лексики української періодики початку ХХІ ст. : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. 328 с.
9. Соболева І. О. Знижені (позалітературні) мовні засоби в сучасному публіцистичному дискурсі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.02. Сімферополь, 2002. 19 с.
10. Словник української мови : в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда ; Інститут мовознавства АН УРСР. Київ : Наук. думка, 1970–1980.
11. Ставицька Л. Сучасний український інтержаргон: проблеми й аспекти вивчення. *Мовознавство : Доп. та повідомл. IV Міжнар. конгресу україністів / відп. ред. В. Німчук*. Київ : Пульсари, 2002. С. 214–219.
12. Тараненко О. О. Колоквіалізація, субстантивізація та вульгаризація як характерні явища стилістики сучасної української мови (з кінця 1980-х рр.). *Мовознавство*. 2002. № 4–5. С. 34–39.

REFERENCES

1. Bilokonenko L. A. Pejoratyvna y invektyvna leksyka v mizhosobystisnomu konflikti [Pejorative and invective vocabulary in interpersonal conflict]. *Philological studios. Scientific Bulletin of Kryvyi Rig State Pedagogical University*. 2012. Ed. 7 (2). P. 119–127. [in Ukrainian].
2. Vianiarkin V. M. Ekspresia yak faktor tekstotvorennia [Expression as a mean of text building]. Dnipropetrovsk, 1994. 24 p. [in Ukrainian].
3. Demidov O. V. Invektyva kak sovremennaia kommunikativnaia tendentsyia publychnoho diskursa [Invective as a modern communicative tendency of publicist discours]. *Bulletin of Chelyabinsk State University. Philology. Art criticism*. Ed. 73. № 31. P. 39–41. [in Russian].
4. Kovalenko B. O. Stylistychno-znyzhena leksyka v movi suchasnoi ukrainskoi publitsystyky [Stylistically reduced vocabulary in the language of modern Ukrainian publicist]. Kyiv, 2003. 19 p. [in Ukrainian].
5. Kosmeda T. Mova “chetvertoi vlady” ta shliakhy yii vdoskonalennia: kompetentsii movnoi osobystosti zhurnalista i chytacha [The language of the “forth power” and ways of its improvement: competencies of language personality of journalist and reader]. *Scientific notes of Taurida Vernadsky National University. Series “Philology. Social Communications”*. Т. 24 (63). 2011. № 4. Part 1. P. 157–162. [in Ukrainian].
6. Mankova L. A. Stylystycheskye osobennosti russkoiazychnykh sredstv massovoi komunikatsyii na postsovetском prostranstve [Stylistic features of Russian-language mass media in the post-Soviet space]. *The dynamism of social processes in post-Soviet society: materials of an international seminar*. Luhansk, 2000. Ed. 1. P. 207–215. [in Russian].
7. Moseichuk O. M. Systemni ta funktsionalni osoblyvosti anhlomovnykh odnoslivnykh idiom (na materiali suchasnoho publitsystychnoho dyskursu) [System and functional features of English single word idioms (on the material of modern publicist discourse)]. Kharkiv, 2009. 219 p. [in Ukrainian].
8. Navalna M. I. Dynamika leksykonu ukrainskoi periodyky pochatku ХХІ st [Dynamics of Ukrainian periodicals lexicon of the beginning of XXI c]. Kyiv : Publishing House of Dmitry Burago, 2011. 328 p. [in Ukrainian].
9. Soboleva I. O. Znyzheni (pozaliteraturni) movni zasoby v suchasnomu publitsystychnomu dyskursi [Reduced (extraliterary) language means in modern publicist discourse]. Simferopol, 2002. 19 p. [in Ukrainian].
10. Slovnyk ukrainskoi movy : v 11 t. [Ukrainian language dictionary] / under red. I. K. Bilodid. Kyiv : Nauk. dumka, 1970–1980. [in Ukrainian].
11. Stavyska L. Suchasnyi ukrainskyi interzharhon: problemy y aspekty vyvchennia [Modern Ukrainian interslang: problems and aspects of studying]. Kyiv : Pulsary, 2002. P. 214–219. [in Ukrainian].
12. Taranenko O. O. Kolokvializatsiia, substanzatsiia ta vulharyzatsiia yak kharakterni yavysheha stylystyky suchasnoi ukrainskoi movy (z kintsia 1980-kh rr.) [Colloquialization, substantiation and vulgarization as characteristic phenomena of modern Ukrainian language stylistics (since the end of the 1980s)]. *Linguistics*. 2002. № 4–5. P. 34–39. [in Ukrainian].